Тауар биржаларының электрондық сауда жүйесіне қойылатын міндетті талаптарын бекіту туралы

Қазақстан Республикасы Ұлттық экономика министрінің 2015 жылғы 26 ақпандағы № 141 бұйрығы. Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2015 жылы 10 сәуірде № 10695 тіркелді

«Тауар биржалары туралы» Қазақстан Республикасының 2009 жылғы 4 мамырдағы Заңының 4-бабының 3-2) тармақшасына сәйкес, **БҰЙЫРАМЫН**:

1. Қоса беріліп отырған Тауар биржаларының электрондық сауда жүйесіне қойылатын міндетті талаптары бекітілсін.

2. Қазақстан Республикасы Ұлттық экономика министрлігінің Сауда қызметін реттеу департаменті:

1) осы бұйрықтың Қазақстан Республикасы Әділет министрлігінде мемлекеттік тіркелуін;

2) осы бұйрық Қазақстан Республикасы Әділет министрлігінде ресми тіркелгеннен кейін он күнтізбелік күн ішінде оның мерзімді баспа басылымдарында және «Әділет» ақпараттық-құқықтық жүйесінде ресми жариялауға жіберілуін;

3) осы бұйрықтың Қазақстан Республикасы Ұлттық экономика министрлігінің ресми интернет-ресурсында жариялануын қамтамасыз етсін.

3. Осы бұйрықтың орындалуын бақылау жетекшілік ететін Қазақстан Республикасының Ұлттық экономика вице-министріне жүктелсін.

4. Осы бұйрық алғашқы ресми жарияланған күннен кейін он күнтізбелік күн өткен соң қолданысқа енгізіледі.

Министр *Е. Досаев*

«КЕЛІСІЛДІ»
Қазақстан Республикасы
Инвестициялар және даму министрі
___________________ Ә. Исекешев
2015 жылғы 10 наурыз

Қазақстан Республикасы
Ұлттық экономика министрінің
2015 жылғы 26 ақпандағы
№ 141 бұйрығымен бекітілген

Тауар биржаларының электрондық сауда жүйесіне қойылатын міндетті талаптар

1. Жалпы ережелер

1. Осы тауар биржаларының электрондық сауда жүйесіне қойылатын міндетті талаптар (бұдан әрі – міндетті талаптар) тауар биржалары пайдаланатын электрондық сауда жүйесіне қойылатын талаптарды белгілейді.

2. Осы міндетті талаптар тауар биржаларының бағдарламалық және аппараттық қамтамасыз етілуіне, ақпараттық қауіпсіздікке, жабдықтарды орналастыруға қойылатын талаптарды, сондай-ақ

тауар биржасының электрондық сауда жүйесінің тиімді және үздіксіз жұмыс істеуі мақсатында сақталуы қажет өзге ұйымдастырушылық-техникалық талаптарды қамтиды.

3. Тауар биржаларының осы міндетті талаптарға жауап бермейтін электрондық сауда жүйелерін пайдалануына жол берілмейді.

4. Осы міндетті талаптарда мынадай ұғымдар мен анықтамалар пайдаланылады:

1) бағдарламалық құрал (бұдан әрі – БҚ) – бағдарламалардан, рәсімдерден, ережелерден, деректерді өңдеу жүйесінің жұмыс істеуіне қатысты басқа ілеспе құжаттамалар мен деректерден тұратын объекті;

2) жұмыс станциясы (терминал) – тауар биржасының электрондық сауда жүйесіне қосылған биржа мүшесінде болатын мамандандырылған бағдарламалық қамтамасыз етілуі бар компьютер;

3) сервер – желі ресурстарының нақты түрін басқаратын есептеу машинасы (жүйесі);

4) тауар биржаның электрондық сауда жүйесі (бұдан әрі – ТБЭСЖ) – электрондық биржалық сауда-саттықты өткізу үшін қажетті және биржалық мәмілелер жасасу, сондай-ақ ақпарат жинау, сақтау, өңдеу және ашу процесін автоматтандыруды қамтамасыз ететін, тауар биржасының есептеу құралдары, бағдарламалық қамтамасыз етілуі, дереққорлары, телекоммуникациялық құралдары және басқа да жабдықтары кешені.

Ескерту. 4-тармаққа өзгеріс енгізілді - ҚР Ұлттық экономика министрінің м.а. 25.11.2015 № 728 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

2. Тауар биржаларының электрондық сауда жүйесіне қойылатын міндетті талаптар

5. ТБЭСЖ:

1) жергілікті есептеу желілер жағдайларында жұмыс істеуді;

2) корпоративті есептеу желілері жағдайларында жұмыс істеуді;

3) дерек қорлармен байланыс негізінде брокерлер, дилерлер және олардың клиенттері туралы ақпаратты ұйымдастыруды, сақтауды және көрсетуді;

4) дерек қорлармен байланыс негізінде өтінімдер, мәмілелер, сауда-саттық нәтижелері, хабарламалар бойынша ақпаратты сақтауды және көрсетуді;

5) дерек қорда ақпаратты сақтау мен көрсетуді;

6) қысқа нұсқаулықтармен, еске түсірулермен және түсіндірмелермен сүйемелденетін мәзір жүйесі арқылы бағдарламалық құралдар кешенінің жұмысын ұйымдастыруды;

7) нақты уақыт режимінде жүйенің қатысушылары арасында тұрақты ақпарат алмасуды (өзара орналасу орнынан тәуелсіз);

8) биржаның сауда залынан тыс жүйеде биржа мүшелерінің (брокерлер, дилерлер) жұмысын;

9) кез келген жұмыс станциясынан (терминалдан) енгізілген ақпараттың, тауар биржасының электрондық сауда жүйесіне қосылған барлық қатысушыларға шұғыл жалпыға қолжетімді болуын қамтамасыз ететін технологияны;

10) жүйеде айналымдағы ақпаратты біріздендіруді биржалар алдын ала белгілеген ережелер бойынша қалыптастырылған жағдайда ғана ақпараттың жүйеге түсуін (қандай да бір жұмыс станциясынан енгізілген);

11) сатылатын жекелеген активтер (қаржы құралдары, тауарлар және тағы басқалар) нарығының жағдайы, активтер тобы, айналым көлемі, сұраныс пен ұсыныс көлемі, баға белгілеулер, ашық мүдде көлемі (іске асырылмаған көлем), лоттар мөлшері, әр түрлі өлшемдер бойынша ақпарат іздеудің тез және оңай процестері бойынша қажетті талдау материалын іріктемені қалыптастыруды;

12) стандартты банкаралық алмасу хаттамаларының және биржалық ақпаратпен алмасу хаттамаларының көмегімен сыртқы жүйелермен ақпарат алмасу мүмкіндігін қамтамасыз етуі тиіс.

6. ТБЭСЖ құрамында мынадай оқиғалар мен деректер:

1) сауда-саттықтың ашылуы;

2) сауда-саттықтың жабылуы;

3) сауда-саттық қатысушысын сәйкестендіру;

4) сауда-саттық қатысушысының жүйеге кіру уақыты;

5) сауда-саттық қатысушысының жүйеден шығу уақыты;

6) сауда-саттық қатысушысының өтінімін ұсыну уақыты;

7) сауда-саттық қатысушысының өтінімін қайтарып алу уақыты;

8) сауда-саттық қатысушысының өтінімін өзгерту уақыты;

9) сауда-саттық қатысушысының мәміле жасау уақыты;

10) актив атауы;

11) өтінімдегі актив саны;

12) лот саны;

13) актив бағасы мазмұнын тіркейтін сауда-саттық сессиялары бойынша оқиғаларды есепке алудың автоматтандырылған есеп журналы (бұдан әрі – оқиғалар журналы) болуы тиіс.

Уақытты тіркеу форматы – жыл, ай, күн, сағат, минут, секунд (кемінде 0,1 секундқа дейінгі дәлдікпен).

7. ТБЭСЖ өткізілген биржалық сауда-саттық бойынша есептер деректерінің оқиғалар журналының мазмұнына қатаң сәйкестігін қамтамасыз етеді.

8. ТБЭСЖ оқиғалар журналында орындалатын операцияға автоматты түрде берілетін бірегей нөмірді жүргізуді қамтамасыз етеді.

9. ТБЭСЖ қол жеткізу шектелген ақпараттық ресурстарға жатады және жалпыға қолжетімді серверлерде орналастыруға жол берілмейді.

10. ТБЭСЖ бағдарламалық қамтылымына мынадай талаптар қойылады:

1) ТБЭСЖ БҚ лицензиялық бағдарламалық қамтамасыз етуді пайдалана отырып әзірленеді және қолданылады;

2) ақпараттың толық немесе ішінара жоғалуының алдын алу және дерекқор тұтастығы бұзылуының алдын алу үшін ТБЭСЖ БҚ пайдаланушы қателіктерін, техникалық істен шығу кезінде туындайтын қателіктерін және пайдаланушыға кейінгі іс-қимылдар сипатталған хабарламаларды бере отырып, дерекқор қателіктерін өңдеуді қамтамасыз ететіндей болып құрылады;

3) ТБЭСЖ БҚ-да: пайдаланушыны сәйкестендіру (тану), бірдейлендіру (түпнұсқалылығын растау) и авторландыру (өкілдіктер беру); ТБЭСЖ ресурстарына қолжетімділікті бақылау; ТБЭСЖ болып жатқан оқиғаларды тіркеу және талдау; ТБЭСЖ ресурстарының тұтастығын бақылау сияқты функцияларды қамтамасыз ететін бағдарламалар жұмысына бақылау модулі болады;

4) ТБЭСЖ БҚ сауда-саттық қорытындылары бойынша қалыптастырылған шығару деректеріне өзгерістер енгізуге мүмкіндік бермейді;

5) ТБЭСЖ БҚ енгізілетін деректердің толықтығын және дұрыстығын бақылауды қамтамасыз етеді ;

6) ТБЭСЖ БҚ сауда жүйесі, ақпараттық-талдау жүйесі, деректер беру желісі (егер сауданың технологиялық процесі осындай жүйемен өзара іс-қимылды жасауды көздесе) бағдарламалық жүйелерді қамтуы (немесе қолданыстағы бағдарламалық жүйелермен электрондық өзара іс-қимылды қамтамасыз етеді).

Ескерту. 10-тармаққа өзгеріс енгізілді - ҚР Ұлттық экономика министрінің м.а. 25.11.2015 № 728 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

11. ТБЭСЖ аппараттық қамтамасыз етілуіне мынадай талаптар қойылады:

1) сервер және коммуникациялық жабдық биржаларда қабылданған жұмыстар регламентін қамтамасыз ету үшін жеткілікті, бірақ секундына кемінде жүз транзакция жасау өнімділігін;

2) ауқымдылық – ақпараттың өсіп отырған көлемін өңдеу мүмкіндігін қамтамасыз етеді;

3) сенімділігі жоғары жүйелерді ұйымдастыру үшін серверді дискті жинақтағыштармен және « жедел алмастырылатын» қоректену көздерімен (артық қоректенумен) жарақтандыру қажет;

4) сервердің желдету жүйесі температураны бақылау мүмкіндігіне ие болады;

5) сервердің қоректенуі үздіксіз қоректендіру құрылғысы арқылы кіретін кернеуді тұрақтандырумен жүзеге асырылуы тиіс. Бұл ретте, үздіксіз қоректендіру құрылғысының қуаты сервер тұтынатын қуатқа байланысты таңдалуы және батареялардан жұмыс істеу уақыты кемінде отыз минут болуын қамтамасыз етуі және номиналды қуаты жетпіс бес пайыздан аспайтын жүктемеде болады;

6) дискті жинақтағыштарда, сондай-ақ, деректер сақтаудың сыртқы құрылғыларында деректерді резервтеу қамтамасыз етіледі;

7) серверлер қателерді табу және түзету мамандандырылған жедел жадысымен жарақтандырылады

;

8) желілік инфрақұрылым орнықты және ауқымды болады. Желілердің орнықтылығы желіні кез келген аппараттық бас тартулардан қорғайтын физикалық артықшылықтан (құралдарды «жедел» резервтеу), серверлік құралдар үшін қосылыстарды агрегаттау хаттамаларын пайдаланудан тұрады.

ТБЭСЖ-ге жалпы пайдалану каналдары арқылы алшақ қосылу кезінде кемінде екі тәуелсіз провайдер арқылы байланыс арналарын резервтеу көзделеді. Бұл ретте, резервтік байланыс арналарының кез келгенінен бас тартқан кезде автоматты арнааралық ауыстырып қосу күйіне келтіріледі.

12. ТБЭСЖ ақпараттық қауіпсіздігі бойынша мынадай талаптар қойылады:

1) ТБЭСЖ ақпараттық қауіпсіздігі ұйымдастырушылық-техникалық шаралар мен ақпарат қорғаудың бағдарламалық-аппараттық құралдар кешенін қамтитын жүйемен қамтамасыз етіледі;

2) ТБЭСЖ деректерді рұқсат етілмеген қолжетімділіктен қорғауды қамтитын деректерді көп деңгейлі қорғауды қамтамасыз етуі тиіс – жүйеге кірерде сәйкестендіру және бірдейлендіру рәсімдерін пайдалану, ақпаратты шифрлеу рәсімдерінің болуы, деректерге, пайдаланушылар өкілеттіктеріне сәйкес олардың бірнеше түрлерінің болуын көздейтін көп деңгейлі қолжетімділік;

3) тауар биржасының уәкілетті органы (директорлар кеңесі немесе басқарма) ТБЭСЖ ақпараттық қауіпсіздігіне қатысты ТБЭСЖ құпия сөзбен қорғау және қолжетімділікті басқару; ТБЭСЖ физикалық қауіпсіздігі; ТБЭСЖ деректерін резервтік көшіру және қалпына келтіру; қауіпсіздікке төнген қауіп-қатерлерді және ТБЭСЖ қалыпты жұмыс істеуінің бұзылуымен байланысты себептер мен шарттарды уақтылы анықтауға бағытталған қауіпсіздік саясаты мәселелері бойынша ішкі нормативтік құжаттарды бекітеді;

4) биржа қатысушыларының ТБЭСЖ-да ақпаратты криптографиялық қорғау құралдарын, оның ішінде электрондық цифрлық қолтаңба құралдарын пайдалану арқылы жұмысы заңнамада белгіленген тәртіпте жүзеге асырылады. Бұл ретте ақпарат алмасу үшін сауда-саттықтың технологиялық процесінің барлық қатысушылары үшін бірыңғай шифрлеу алгоритмі қолданылады.

5) ТБЭСЖ БҚ ақпараттық қауіпсіздігін қамтамасыз ету жүйесі қауіпсіздікке төнген қауіп-қатерлерді, сондай-ақ олардың қалыпты жұмыс істеуінің бұзылуына байланысты себептер мен жағдайларды уақтылы анықтауды қамтамасыз ететін тиісті қауіпсіздік саясатымен жүзеге асырылады;

6) ТБЭСЖ-мен қосылу қорғалған не бөлінген байланыс арналары бойынша жүзеге асырылуы тиіс.

13. ТБЭСЖ жабдығын орналастыруға мынадай талаптар қойылады:

1) ТБЭСЖ жабдығы үздіксіз қоректену көзінің болуы; кондиционерлеу жүйесінің болуы жөніндегі талаптарға жауап беретін серверлік үй-жайда орналасуы және құрастырылады; серверлер тұрғын емес бөлмеде болады; серверлік үй-жай жабдығы мөлшері кемінде 1,5 сантиметр ғимаратты кондуитті жерге тұйықтау жүйесінің бас электродымен қосылады; серверлік үй-жай төбесінің биіктігі кемінде 2,44 метр болады; автоматтандырылған хабардар ету және өрт сөндіру жүйесі; серверлік бөлмеге шектелген қолжетімділік, қолжетімділікті бақылау; серверлік үй-жайда өткізілетін жұмыстардың тігілген журналының болады;

2) серверлік үй-жайды электрмен жабдықтау электр қондырғыларын орнату қағидаларын регламенттейтін Қазақстан Республикасы заңнамасының талаптарына сәйкес I санатты электроқабылдағыштармен қамтамасыз етіледі.

14. ТБЭСЖ-ге ұйымдастырушылық-техникалық талаптар мынадай параметрлерді қамтиды:

1) ТБЭСЖ үздіксіз айналым негізінде тәулігіне жиырма төрт сағат ішінде (жұмыс күндерінде) жұмыс істеу мүмкіндігін қамтамасыз етеді;

2) биржалық сауда-саттыққа әрбір қатысушы тауар биржасының электрондық сауда-саттық жүйесіне тең құқықтарға және қолжетімділікке ие. Қатысушылар саны ТБЭСЖ өнімділігімен немесе аппараттық – бағдарламалық сипаттамаларымен шектелмеді;

3) биржаның бөлінген жұмысын ұйымдастыру кезінде (қашықтағы филиалдардың, оқшауланған брокерлік орындардың, сауда-саттық алаңдарының және тағы сол сияқтылар істеуі) биржалық сауда-саттықтың электрондық жүйесіне қашықтан қол жеткізу нүктелерінің жұмыс істеуі үшін сенімді байланыс арналарымен қамтамасыз етілуі және сауда-саттыққа қатысушылар үшін сауда жасаудың тең шарттары қамтамасыз етілуі қажет. Бұл ретте биржа дербес таңдап алынған және сауда-саттық қатысушылары пайдаланатын техникалық сипаттамалары мен жиынтығы бар терминалдардың жұмыс қабілеттілігіне жауапты емес;

4) қашықтан қолжетімділік режимінде жұмыс істеу кезінде биржа қашықтағы сауда-саттық

қатысушыларының қосылуы үшін қажетті порттар санымен қамтамасыз етеді;

5) тауар биржасының уәкілетті органы (директорлар кеңесі немесе басқарма) тауар биржасының электрондық сауда жүйесіне қосылуы және онда сауда-саттық қатысушыларының қашықтан қолжетімділік режимінде жұмыс істеуі кезіндегі шарттарды, талаптарды және техникалық сипаттамаларды айқындайтын нормативтік құжатты бекітеді;

6) ТБЭСЖ-ге аталған салада мамандар болып табылатын штаттық қызметкерлер қызмет көрсетеді ;

7) тауар биржасының техникалық орталықтары сауда-саттық жүйлерінің үздіксіз жұмысын қамтамасыз ететін резервті байланыс арналарымен және резервтік электрқоректенумен жабдықталады.

© 2012. Қазақстан Республикасы Әділет министрлігінің "Республикалық құқықтық ақпарат орталығы" ШЖҚ РМК